

Lókai Mór  
Szegény gazdagok



adamo books kiadó

Jókai Mór  
**Szegény gazdagok**

Kiadó: Adamo Books Kft.

<http://adamobooks.com>

Felelős kiadó: ADAMO BOOKS KFT. ügyvezetője

Copyright © ADAMO BOOKS KFT.

Budapest, 2021

ISBN: 978-963-453-784-7



## Tartalomjegyzék

Az unalom	4
Akivel az ember párbajt akar vívni	18
A kedves ember	30
Miről gondolkoznak a gyermekek?	37
Nem neked való az!	66
A menyasszonyvívés	82
A lúcsia barlang	116
Az erős juon	139
A Geinai leányvásár	151
A fekete ékszer	159
Két mese, melyek közül csak az egyik igaz	182
Mikor a gazdag ember halni készül	199
Az aradi estélyek	215
Árulás árulásért	229
A mikalai csárda	251
Az aki a fatia negrát felismeri	260
Babérossy Leánder	291
Margari Úr	310
A nő, akit nem lehet feltalálni	329
A reszkető kéz	352
Küzdelem az aranyért	359
Az üldözött vad	372
Rémlátás	396
Az egyezkedés	410
Végszavak	416
Szójegyzék	423

## Az unalom

– Te ásítottál oly nagyot, Clementine?

Senki sem felelt.

A kérdező egy nyolcvan év felé járó öregúr, pompás, virágos selyem kaftánban, fején gyapot hálósüveggel, lábain meleg posztóharisnyák, kezein brilliáns, türkiz, rubin gyűrűk; úgy fekszik hanyatt az atlasz<sup>1</sup> ottománon<sup>2</sup>, arca olyan cserfakó, mint a múmiáké – egyik ránc a másikat éri rajta –, száraz, sovány keselyűorra, bozontos őszsárga szemöldökei s kiülő nagy, fekete szemei, miket érzékeny szempillák takargatnak, kevés megnyerőt kölcsönöznek arcának.

– Nos? Senki sem felel? Ki ásított oly hangosan a hátam mögött?  
– kérdi újra bosszantóan az orrán keresztül dűnnyögve. – Senki sem felel?

Persze, hogy senki sem felel.

Pedig vannak a szobában elegen. Ott ül a kandalló előtt egy harminc-harmincöt év körüli fiatalasszony, éppen olyan jellegzetes keselyű orral, olyan felhúzott, magas szemöldökkel, amilyenek az öregúréi, csak hogy az ő arca még piros – meglehet, hogy nem is a természet kedvéből piros –, és szemöldökei feketék. Hanem vékony ajkai tökéletesen úgy vannak összeszorítva, mint az öregúréi, mikor hallgat. A nő passziánszozik.

Az egyik ablakban egy fiatal, tizenhat éves leányka ül, gyöngye, hirtelen nőtt alak, minden oly finomra van mérve rajta, vékony, mintegy odarajzolt szemöldök, piciny, gömbölyű száj – az ilyen piciny, gömbölyű szájnál az jut az embernek eszébe, hogy mennyit tudna ez panaszkodni, ha olyan jó titoktartásra nem volna alkotva! Úgy illenek hozzá a titkolódzó szempillák is. Ő valami gyöngyhímmzéssel van elfoglalva.

Ugyanazon kis hímező-asztalnál, vele átellenben ül egy veres képű hölgy, szörnyű szőke hajjal és meglehetősen kövér termettel. Valami nevelőnő. Azt állítja magáról, hogy angol és most valami könyvet olvas. A selyem ottomán mögött végre ül az a bizonyos Clementine – akinek be kellene vallani az ásitás elkövetett bűnét –, egy élte delén túl járó kisasszony, hamis hajhurrakkal halántékai körül, egy kicsit szakállas állal és rendkívül sovány termettel. Az ember nem nézhet rá anélkül, hogy kedve ne legyen megkínálni: egyék, az Isten áldja meg, valamit! Ő valami kegyelemkenyéren lévő régi társalkodónő, nem vérszerinti tagja a családnak. Valami szemrontó fehérmű--varrással van elfoglalva, ami bizony nem nagy mulatság szegénynek.

A pamlagon fekvő öregúr egésznap mulatsága abból áll, hogy az itt levőket és még másokat is, akik most nincsenek itt, túrhetlen rigolyáival bosszantson, azok pedig azzal szokták magukat házsártoskodásai ellen védelmezni, hogy nem felelnek semmi szavára vissza.

– Úgy van, úgy – folytatja az öregúr a szurkálódást. – Tudom én azt nagyon jól, hogy unalmas dolog énkörülöttem lenni. Átlátom én azt, hogy kiállhatatlan vénember vagyok, akire nem érdemes a szót vesztegetni. Tudom én azt jól, hogy nem is azért vagytok ti itt mellettem, mintha valami nagyon szeretnétek itt lenni. Ki erőltet rá? Hiszen én senkinek sem fogom a rokolyáját<sup>3</sup>, hogy el ne menjen. A kapu sincs bezárva. Aki a szekaturát<sup>4</sup> ki nem tudja állni, semmi sem könnyebb, mint segíteni magán. De azt nem teszi senki, úgye? Mert jó mégis az öreg Lapussa szeme előtt járni. Mert meglehet, hogy akit az öreg kiállhatatlan Lapussa nem lát, azt azután el is találja felejteni! Aztán nem is tudhatja az ember, hogy mikor talál meghalni az öreg? Mert hiszen minden órán várják a halálát – már nyolc esztendő óta. Biz az unalmas dolog nagyon. Hja jah! Felkelni nincs már tehetsége az öreg

bolondnak, meg nem verhet senkit, ha kiabál, senki sem ijed meg tőle, de még annyi ereje mindig van, hogy meg tudja húzni a csengetyűzsinórt, be tudja hívni a komornyikot, el tud küldeni az alispánhoz, vissza tudja kéretni a végrendeletét és szép csöndesen másikat tud diktálni a jegyzőnek.

És hogy szavainak annál ijedelmesebb nyomatékot adjon, rögtön meg is rántotta a csengetyűzsinórt.

Hanem biz azért senki még csak felé sem fordította az arcát: a delnő vetette a kártyát, a fiatal leányka öltögette tűjére a gyöngyöket, a missz olvasott, s a vén kisasszony szörnyen iparkodott egy szál cérnával a tű fokába éppen beletalálni, mintha senki egy szót sem szólna.

A csengetésre a komornyik bejött – vén, feketefrakkos, fehér nyakravalós szolga, régi cseléd, de akinek azért még annyi bizalmasság sincs megengedve, hogy mikor csengettek neki, és ő bejött az ajtón, azt kérdezhesse: mit parancsolnak? Hanem ott kell neki állni az ajtó mellett, míg a csengetőnek méltóztatik hozzá szólni.

Pedig az öregúr jól látta az átelleni tükörből, hogy ott áll már a cseléd, de csak hagyta ott állni, közbe-közbe nagyokat fúj, és félre-félre tekintgetve vizsgálgatta a többiek arcát: vajon félnek-e nagyon, hogy most a pitvarnokot<sup>5</sup> rögtön az alispánhoz fogja küldeni? De miután látta, hogy biz azok egy cseppet sem ügyelnek rá, akkor valami éles, kelletlen hangon megszólalt:

– Louis!

A cseléd a pamlagig közeledett, ott megint megállt.

– Az ebédemet!

A nagyszerű fenyegetésnek ez lett a vége.

A kártyavető delnő szánalmas gúnymosollyal nézett reá, valami hasonlót takart el a missz is az arca elé tartott könyvvel, míg Clementine-nek nagyon jólesett egy csomóra fulladt cérnaszálat tépkedni fogaival.

Az öregúr észrevett, vagy csak gyanított valamit.

– Missz Kleerri! Nem veszi észre, hogy Henriette megint az ablakon néz ki? Nekem kell-e a misszt arra figyelmeztetnem, hogy ez a legilletlenebb dolog: egy fiatal leánynak az ablakon kinézegetni? Angliában ezt talán még nem tudják, hogy milyen dolog?

– Kérlek nagypapa... – eseng<sup>6</sup> azzal a panasza álló szép szájával a vádlott.

– Csendesesen! Én nem szóltam Henriette kisasszonyhoz, én missz Kleerrinek beszélek. Henriette kisasszony még gyermek, neki nincs esze valamit megérteni, vagy meg nem érteni, őhöz én nem beszélek, őneki én mindent meg nem magyarázhatok, de azért tartom missz Kleerrit a háznál, azért fizetek neki úgy, mintha egy fejedelem leányát nevelné, hogy legyen kívül megértetnem nevelési elveimet. Az én nevelési elveim pedig jók, missz! Mondhatom, hogy nagyon jók. Azért tessék azok mellett megmaradni. Én tudom, hogy mit lehet és mit nem lehet fiatal leányoknak megengedni, én tudom, hogy miért beszélek ...

A fiatal leányka arca úgy elpirult egy szemrehányó tekintetétől az öreg zsarnoknak, mire aztán a missz durcásan felkelt a helyéről, és hogy legyen kin tölteni bosszúját, igen következetesen valami hibát fedezett fel Henriette hímzésében, és az egész napi munkáját felfejtette vele.

Itt úgy látszik, hogy csak egy embernek van joga beszélni, a többinek a joga abból áll, hogy azt ne hallgassa.

De hátra van még valaki, akinek még erősebb jogai vannak, aki most elkezdi a szobaajtót döngetni ököllel, azt a szobaajtót, melyen a családtagok legidősebbjei is csak félve szoktak kocogtatni, és amire ő akkorát üt ököllel és csizmasarokkal, hogy mind felijednek rá.

Ah, ez a kis férfiunoka, az öregúr kényeztetett kedvence, a kis Makszi.

– Miért nem bocsátják be a kis Makszit? Nyissák ki az ajtót a kis Makszinak, nem tudják, hogy nem éri fel még a kilincset? Miért



nem eresztik hozzám, ha ő akar jönni?

A komornyik éppen nyitotta előtte az ajtót, mire aztán a kis családi herceg bebukott az ajtón: egy kis sápadt penészvirág, veres szemekkel, pontyéra emlékeztető szájjal, hanem a családi autentikus orr mellékletével, amihez lesz dolga a feje többi részének, míg kellő arányba növi magát. A kis kegyenc tökéletes ulánus<sup>7</sup> hadi köntöst visel, még a négyszögletű csákó is a fejére van csatolva, és kezében kivont bádogkarddal hadonász és amellet keservesen bömböl.

Szép kis alak! Egy síró ulánus katona.

– Mi baj? Ki bántotta a Makszit? Ki nyúlt Makszihoz?

A bömbölésből aztán annyit megtud a nagypapa nehezen, hogy Makszi amint szaladt, elbukott a kardban, az instructor<sup>8</sup> azután el akarta tőle venni a kardot, erre ő kirántotta fegyverét és jót húzott vele megtámadója kezére. Azután a nagypapa szobájába menekült, ahova nem volt szabad őt a nevelőnek üldözni.

A nagypapa ijedten kérdezé tőle :

– Hol ütötte meg magát? Jöjjön ide! Hol ütötte meg a fejét? Látom! Itt ni. Fel van dagadva: egészen piros. Tegyetek neki rá opodeldocot<sup>9</sup>. Clementine! A Makszikának opodeldocot.

Vagy akarta Clementine látni, vagy sem, hogy Makszikának hol fáj, elő kellett hozni a házi gyógyszert, melyet aztán Makszika kikapván a jámbor hölgy kezéből, úgy vágott a padlóhoz, hogy szétfolyt a tartalma a szőnyegen.

Senki sem pirongatta meg érte.

A nagypapa mégis jónak látta valamit felhozni védelmére.

– A Makszikát nem kell megharagítani! Akinek kard van az oldalán, ugye Makszika? Maga katona lesz.

– Igen – felelt a fiú durcásan szepegeve –, én generális leszek.

– A Makszika generális lesz! No, ne szopja hát az ujját. Nem akar kevesebb lenni, mint generális.

Az angol missz helyén találta itt egy szakértő észrevételt ejteni közbe:

– De aki generális akar lenni, annak sokat kell ám tanulni!

– Én nem akarok tanulni, én mindjárt akarok tudni mindent. Ugye, nagypapa, akinek sok pénze van, az mindjárt tud mindent?

Az öregúr diadalmasan nézett szét a jelenlevőkön.

– Ez a lángész! Ez a mondás!

Azzal odaszorítá a kis fickó fejét gyöngéden az ölébe: „ez az én igazi unokám, az én igazi vérem!”

Tudta jól, hogy a többieket mennyire bosszantja vele.

Azalatt a komornyik elkészítette az asztalt: egy hattyúnyakú palissander<sup>10</sup> fatábla volt az, amit az ottomán fölé lehetett mindenestül tolni, azon volt tizenkét féle étel: mind hideg étek, mert a meleget orvosi rendelet tiltja. Az öregember mindegyikbe belekóstol az ujjaival: egyik sem ízlik neki – fenyegetőzik, hogy el fogja csapni a szakácsot, ez nagyon sós, amaz nagyon édes, ezen kozma érzik, amazon az élesztőszag, az embernek már az ételére sem ügyelnek, milyen régen nem volt ez meg amaz, amit ő olyan nagyon szeret. Hát emez minek van itt? Nem tudják, hogy ettől ő rosszul lesz? Hogy ettől megbetegszik? Nem várhatják már, hogy meghaljon, ilyenekkel akarják az életét megrövidíteni?

Mondhatnák ugyan neki, hogy hiszen éppen maga rendelte ezt tegnap, de senki sem hosszabbítja vele a lármát, a zúgolódás így aztán lassankint elfúl magába, az öregúr ismét Makszikához fordul és nyájasan megkínálja a fitymált ételekkel.

– Egyél velem Makszikám, lelkem.

– Kell is nekem! – felel a kis finnyás, mikor már valamennyibe beleturkált a kezeivel.

– Oh, te nagy selma<sup>11</sup>! Vigyék ki a Makszikát kocsikázni, fogják be a pónikat, az inas menjen vele, nem a praefectus<sup>12</sup>. – ezzel eltolja maga elől a kerekeken gördülő asztalt, int a komornyiknak, hogy

tegye el az ételeket a kredencbe, mert azokat holnap megint elő fogja kérni.

A komornyik teljesíti a rendes napi parancsot és jól elzár minden étket; tudva, hogy rögtön elkergetnék, ha valamit elő nem tudna adni.

Az öregúr tudja jól, hogy nincs olyan cselédje, akit valami jutalommal rá lehetne venni, hogy azon ételhez nyúljon, ami az ő asztaláról lekerült, annyira irtóznak tőle, hanem azt rendesen a koldusoknak szokták kiosztani, tehát hogy a koldusok se köszönhessék meg, addig tartatja azokat bezárva, amíg megromlanak, csak akkor adja ki.

Családjával már tíz éve nem evett egy asztalnál.

Soha senki abba az ételbe belé nem kóstol, amiből ő eszik. Vannak családjának tagjai, akik évről-évre minden nap együtt vannak vele, de akiktől se télen, se nyáron egyéb szót nem hall, mint «jó reggelt» és «jó éjszakát», akik soha se kéréssel, se panasszal nem alkalmatlankodnak előtte, akik, ha valaminek örülnek vagy szomorkodnak, azt előtte titokban tartják.

Az a piros arcú delnő például, amióta a férje meghalt, ki nyolc évig volt fekvőbeteg, hétszámra sem szokott atyjával egy szót is váltani.

Az öregúr eleinte azt kívánta, hogy Lángainé (így hívják a delnőt) esti kilenc óráig ott legyen a szobájában, és rakja ott a kártyát, vagy unja magát másképp, ahogy kívánja.

Egy hónapig engedelmeskedett a nő szótlánul, akkor egyszer hét órakor felöltözött díszesen, és azt mondta, hogy színházba megy.

Az öreg Lapussa nagy szemeket mereszte rá.

– Színházba?

– Páholyt béreltem magamnak.

– Úgy? Jó mulatást.

A delnő vállat vont és otthagya. Tudta jól, hogy e perctől fogva egymillióval kevesebb öröksége van, mint testvérbátyjának, hanem azontúl minden nap elment a színházba, amint az esti hét

órát ütötte, már ő ott ült a páholyában és ki nem mozdult onnan, amíg valakinek egy szó mondanivalója volt a színpadon.

Lángainé gyermektelen.

Meghalt férjéhez nem kötötte szerelem, és eddigelé tán senkihez sem. Az úri büszkeség válogatós. Emberek, kik a szalonvezetés képességén alul esnek, ránézve nem létezők, akik pedig a szalonját látogathatnák, azokról nincs kedve ábrándozni. A színházban sokszor végigjártatja szemeit a páholyokon, azokban sok szép, elegáns fiatal ember megfordul, délceg katonatisztek, deli mágnásifjak, de azoknak a távcsövei nem találkoznak az övéivel. A Lapussa-család még nagyon új nemes arra, hogy a magas világban észrevegyék, és éktelen gazdagságuk híre egy nyomon jár sordidus<sup>13</sup> fösvénységükével, ami a könnyűvérű úri rend előtt nem ajánlatos tulajdonság.

A Lapussák nem urak, csak gazdagok; azért a páholyok ifjai nem veszik észre Lángainé szebbnél-szebb toalettjeit. Akik pedig a páholyokon alul esnek, parterre<sup>14</sup>, zártszék<sup>15</sup> közönség, azok rá nézve nem léteznek, látta és elfelejtette őket, legfeljebb Hahn--Hahn Ida grófnő mondása jutott rájuk néha eszébe, aki keleti utazásai jegyzékében egész Magyarországról csak annyi észrevételt lát jónak megörökíteni, hogy a pesti férfivilág körszakállt visel és hogy neki nagy gyanúja van az olyan szakállak ellen, amik felől nem bizonyos, hogy szokták-e azokat mindennap kifésülni, ami egy nervöz<sup>16</sup> német grófnőtől elég magas és finom eszmejárás és fantáziájának csinos tanújele.

Lángainé bátyja, János, notorie<sup>17</sup> a legunalmasabb ember a városban, akit a cselédjétől kezdve a kávéházi ismerőségig senki sem állhat, csupán csak az apja, az sokat tart felőle. Nagy gazdagsága mellett fösvény és kapzsi. Ha pénzszerzésről van szó, olyan alkalmakat is megragad, miket jóra való firma<sup>18</sup> alatt működő kalmár a sensálnak\* szokott átengedni; még uzsorára is ad pénzt a legjobb ismerőinek. Képzeltetni, milyen nagyra

becsülik... Szeretné, ha úrnak tartanák, de nem tudja magát rábírní, hogy a kaszinóban kiírassa nevét a táblára, azért az évenként fizetendő hatvan forintért.

Vagy talán attól tart, hogy valaki felhozza ellene uzsoráskodásait és még nem választják meg tagnak.

Ennek a fia az a mulatságos kis Makszi.

Az a karcsú, lengeteg alak, az az idetévedt angyal, aki elküldetett, hogy az egész család bűneiért kisz szenvedjen, egy harmadik testvérnek árva leánya, ki atyját, anyját egyszerre vesztette el, mégpedig a legtragikusabb módon. A Margitszigetre akartak átmenni csónakon, amint egy gőzös rájuk jött, a csónakot felfordította, apa és anya ott veszett, csak a leányt tudták megszabadítani. Henriette akkor már tizenkét éves volt és attól a rémjelenettől fogva annyira ideges lett, hogy a legkisebb erős hangra összerezzen, és sokszor minden észrevehető ok nélkül elkezdett sírni.

Mint mondják, igen jó, gyöngéd anyja volt, egy finom, művelt teremtés, aki csak a gyermekeinek élt, és aki a szeme láttára merült el a hullámok közt. Azóta Henriette-nek nagyatya házában kelle élni, ahol senki sem szerette egymást.

De mégsem! Még volt egy fivére is, Kálmán, kissé könnyelmű, de jószívű fiú, aki ritkán szokott a családtagok közé jönni, mert mindig szidták. Pedig hát szegény nem vétett egyebet, minthogy az új ruháit rendesen eladta. De hát az ő hibája volt-e az is? Ha mindig azt hallotta otthon hányni-vetni, hogy a Lapussa-család ilyen-olyan gazdag, aztán neki soha sem adtak pénzt a kezébe, hogy kortársaival együtt mulathasson. Másik hibája meg az volt, hogy nem akart diákol tanulni.

Ezért különösen sokat kellett szenvednie. Az öreg Lapussa, valamint János fia szinte nem sejtene a latin nyelvhez, amaz ifjúkorában még nem járt iskolába, mert a vagyonszerzés kezdeményeivel volt elfoglalva, emez pedig már nem járt iskolába, mert már akkor gazdagok voltak, azért aztán nem is volt

egyiknek sem helyes fogalma a legközönségesebb tárgyakról, mint ami utazásai közben ráragadt. Minthogy pedig az instructor nagyon el volt foglalva Makszikával, azért Kálmánnak a nyilvános tanodába kellett járni, hogy okosabb ember legyen, mint elődei.

Szegény Henriette sokszor órákig fáradt vele, hogy öccse asztalához ülve, a genusok, declinációk, conjugatiók, motiok és más ördögös állapotok fáradsalmait keresztül küzdeni segítsen neki; de biz abból csak az lett, hogy utoljára is ő tanult meg jobban diákuul, mint Kálmán, és lopva ő fordította le neki a pensumokat Cornelius Neposból és Virgil Bucolicáiból.

Ezért pedig a missz nagyon haragudott, mert ő nem bírta a latin nyelvet (ritka nő fárasztja magát oly tárgy megtanulásával, amivel beszélni nem lehet), és ezért aztán Henriette akárhányszor válthatott szót Kálmánnal az ő jelenlétében is, anélkül, hogy ő megértette volna, hogy miről beszélnek. Neki aztán magyarázhattak, amit akartak.

Sőt, még nevezetesebb dolgok is történhettek ennek a fatális diáknyelvnek közvetítésével, amiket majd később megtudunk, de most nem érünk rá náluk megállapodni, mert János úr jön haza, és ezt kell elébb megcsodálnunk.

Lapussa János úr tökéletes prototípusa családjának, rendkívüli hosszú, száraz termete még hosszabbnak látszik azáltal, hogy fejét magasan hordja, úgy hunyorogva le onnan a magasból az emberiségre, mint akinek a szeme fáj, és nem bírja felnyitni a szempilláit; a családi orr dimenzióit még feltűnőbbé teszi a szertelenül kicsiny áll, és az összeszorított ajak. Bajusza közepén is, meg szájszegleteinél is ki van borotválva, és éppen csak egy egérfarknyi van meghagyva kétfelől, az is nagy tudománnyal kifelve hegyesre és feketére. Viselete elegáns és túl finom, a divattól csak annyiban eltérő, hogy minden öltönye igen feszes, ing- és mellénygombjait drágakövek képezik, gyűrűi is azoktól ragyognak, és beszéd közben sok igazgatni valója van nyakkendőjén, szokta simogatni öltönyeit, ami arra mutat, hogy

sokat tart gyűrűi szépségéről és frakkja finom posztójáról, amellett magas, kemény nyakravalója sokat látszik könnyíteni álla büszke tartásának, keményített inggallérai pedig simaság és törhetetlenség tekintetében senkinek át nem engedik az elsőbbséget, egyúttal igen jó mulatságot szereznek neki azáltal, hogy állkapcsa rángatásával azokat igazgassa, szüntelen azt a gondolatot gerjesztve a ránézőben: mennyire kényelmetlen lehet azokra az inggallérokra nézve fejének ottléte.

János úr bejön a szobába, senkire rá sem néz, végigsétál hátratett kezekkel, akkor észreveszi az apját, annak kezét csókol és megint sétál nagyot. Látszik rajta, hogy valami nagy mondanivalója volna, csak valaki kérdezné meg tőle, hogy mi baja? Tudniillik az apja, vagy a testvére.

Ahelyett azonban Clementine kisasszonyt viszi rá a bűne, hogy megszólítsa édes, vékony, nyájas hangon:

– Nagyságos úr.

Ezt először nem hallja.

– Nagyságos úr ...

– No, mi baj? – szól vissza most, még magasabbra emelve a fejét.

– Elkészítettem az ingre való hímzést, ahogy parancsolni tetszett.

A nagyságos úr büszke ajakbiggyesztéssel ereszkedik le, megtekinteni az ajánlott hímzést. Oh, be rossz emberismerete van Clementine kisasszonynak.

János úr most nagyon elégedetlen, láthatná az arcán. Odatekint, még jobban összehúzza szemeit, és a száját elgörbíti nagyon.

– Nem ér ez semmit. Mondtam már, hogy ezek a virágok igen nagyok, ilyet csak az oláh parasztok ingeire stikkelnek<sup>20</sup>, mit gondolsz?

Azzal veszi az ollót Clementine varróasztaláról és az egész nagy fáradságos munkát, amivel a jámbor társalkodóné egy hétig kínlódott, diribről-darabra aprítja, odaveti elé nagy dölyfösen, hogy az csak hüledezve néz rá.

– Ugyan János, János! – szól erre hozzá az öregúr.

– Mikor mérges vagyok! Mikor haragszom! Mikor magamon kívül vagyok...

– Hát miért haragszol? Kire?

János úgy tesz, mintha nem akarná elmondani haragja okát, levágja magát egy karszékbe, lábait egymásra veti, kezeit zsebeibe dugja, azután megint felugrik, megint sétálni kezd.

– Dühös vagyok.

– Ki bántott? – kérdi aggódva az öreg.

János megint levágja magát egy pamlagra, egyik lábát keresztülveti a pamlag karfáján, egész fitymálással vetve oda, mintha tulajdonképpen inkább megvetés volna az, mint harag.

– Hát az a semmirevaló Hátszegi. Az a semmi ember. Az a betyár. Az a csavargó...

– No, de mit vétett?

– Mit vétett? – kiált felugorva János – Hát tudod, hogy tegnap ideizent a sensaljától<sup>19</sup>, hogy szeretné megvenni a Széchenyi-téren levő házunkat, hogy adom? Én meg akartam a sensáliát takarítani magunknak, ezért magam mentem el hozzá ma délelőtt fél tizenkettőkor. No, ez a legillendőbb idő látogatást tenni, így gondolom. Én csak tudom, hogy mi az illendő. Megyek az előszobájába; ott áll egy inas. Azt mondja, hogy várjak. Én várjak? Én előszobázzak? Egy Lapussa János! És kinél? Egy nyomorú semmiházi Hátszeginél a vendégfogadóban! Jól van. Vártam. Jelents be nála. Azalatt le sem ülhettem, mert a gazember az előszobában minden széket telerakott suvickos kefével, meg csizmával. Én! Egy Lapussa János! Akkor visszajön az a másik gazember és azt mondja, hogy azt izeni az ura, most nem beszélhet velem, jöjjen délután. Én! Egy Lapussa János! Velem nem beszélhet valaki, hanem jöjjen máskor! Te kutya, te semmirevaló gazember! No megállj!

Erre az öregúr maga is lelkesedni kezdett.

– De miért nem ütötted pofon?



(Csakugyan eredeti egy gondolat, valakit két ajtón keresztül pofon ütni.)

– Azt fogom tenni! De azt meg fogom tenni! Ezt nem viszi el szárazon. Ezt nem hagyom magamon! Egy Lapussát elküldeni! Rögtön megyek két tanúért, kihívom párbajra.

– Nem János, ne azt tedd. Üsd pofon az utcán, vagy ne azt tedd, adj egy trágernek<sup>21</sup> tíz forintot és páholtasd el, mikor a színházból jön. Az lesz a legjobb.

– Nem! Én meg akarom ölni, én meg akarok vele verekedni, aki engem, mint gavallért megsért, annak én meg akarom mutatni, hogy gavallér vagyok, azzal pisztollyal fogok számolni, pisztollyal!

E hetvenkedés a család öregét és nőnemű tagjait illően megrettenti már. Clementine éppen azon kezdett töprenkedni, hogy nem jó lenne-e neki elmenni a szobából a nevelőnővel együtt, hogy azon esetre, ha János meg talál valakit ölni, a szántszándékosságról ne tanúskodhassanak, mint idegenek. Csak Lángainét nem zavarta meg a nagy zaj, ő készült a színházba, brossai közül válogatott, míg János, akit bosszantott a közöny, egyenesen hozzá intézte a szavait:

– Meg kell ilyen bántalom után verekednem, ugye, Matild? Mit szólsz hozzá?

Lángainé hideg gúnnyal felelt a ki nem kerülhető kérdésre:

– Azt mondom hozzá, hogy máskor, ha valaki délelőtt haragít meg, ebéd előtt mérgelődjél rajta, mert ha ebéd utánra hagyod a haragot, az árt az egészségnek.

János találva érezte magát és elhallgatott; azután megint hátra tette a kezeit és járt-kelt, nagyokat fújva alá s fel, utoljára kapta a kalapját és kifutott.

Az öregúr utánakiáltott engesztelő hangon:

– János, de mit akarsz?

– Azt majd meglátjátok!

Azzal becsapta maga után az ajtót.

Az öregúr szemrehányólag szólt Lángainéhez:

- Még te is ingerelted, még jobban uszítottad, mikor úgyis dühben van. Pedig hát mit nyernél vele, ha megölnék? Fia van, mindenét az örökli. A kis Makszié lesz minden.

Lángainé a kalapja csokrát kötötte meg.

Az öregúr még egyre dörmögött.

- Én ismerem a tüzes vérét, képes volna nekimenni egy ármádiának<sup>22</sup>, ha megharagítják, olyankor nem hallgat semmire. Valahogy meg kellene akadályozni ezt a párbajt. Mit gondolsz? Vagy te ma is színházba készülsz? El tudsz menni ilyen állapotban? Elmégy komédiát nézni?

Lángainé keserűen felelt:

- László éppen ilyen szerepeket szokott adni a színpadon, mint János. Amilyen kíváncsi félttem a színészeket, mikor párbajt vívnak, éppen annyit adok János rodomontádjaira<sup>23</sup>. Nem lesz neki semmi baja, ne féltsd.

Az inas jött jelenteni, hogy a kocsi előállt, Lángainé felvette mantille-ját<sup>24</sup> és ment abba a komédiába, ahol legalább mulatságosat játszanak.

## Nem neked való az!

A dorgált ifjú mind e percig hallgatott, most felkelt és csendes, tiszta hangon mondá:

– Mind igaz, úgy van.

– Rosszul van! – egészíté ki hevesen a mondást az ügyész. – Igen rosszul van. Gyermeknek öngyilkosságra gondolni azért, mivel nem akar a világon minden úgy történni, ahogy ők kigondolták! Hiszen még gyermekek vagytok: hová gondoltál te, akinek még nincs biztos állásod, nincs kenyered, amit valakivel megoszsz? Gondolkoztál te a dolognak praktikus oldaláról? Azt képzelni sem akarom rólad, hogy a leány rokonainak kegyére számítottál volna. Ezt, még ha elérheted volna is, micsoda állás az rád nézve? A te jellemedhez kegyelemkenyér, amit a feleség rokonai panaszosan adnak! Hogy te lótófutója légy, kézcsókolója, esteli felolvasója a szeszélyes nagyapának, piruló céltáblája a többi rokonok szavainak, csúfsága minden cselédnek; mert a szegény vőt még az inasok is csúfra emlegetik a háznál, tudd meg azt.

Szilárd arca égett e szavak alatt, közbe akart szólni, de az öreg sietett őt megnyugtatni:

– Nem! Erre a gondolatra te nem jöhettél, te nem akartál egy gazdag családba feltolakodni, hanem gondoltad azt, hogy az a leány fog leszállni tehozzád, és megosztja veled a te szegénységedet. Ugye, ezt gondoltad? Hiszen más szegény ember és szegény leány is van a világon, akik nem visznek egymáshoz egyebet forró szerelemnél és mégis boldog pár lesz belőlük. Látod, ebben fekszik a te csalódásod. Ha egy szegény leányba volnál szerelmes, azt mondanám: korán van ugyan még házasodnod, de ha Isten is úgy akarja, vedd el, dolgozzatok, küzdjétek keresztül magatokat a világon, van itt hely minden ember számára elég, az is hozzá van szokva minden nélkülözéshez, te is, az kevéssel megelégszik, tud varrni, főz

számotokra, ha rászorul, mos is, rendben tartja a házat, egy garassal kettőt takarít meg; mikor sok dolga van, dalol, hogy bele ne fáradjon és mikor vékony a vacsora, jó kedvével, forró ölelgetésével megszaportítja. De egy leányból, aki gazdag volt, hogyan legyen szegény asszony, édes barátom? Akit arra neveltek, hogy maga semmihez ne értsen, aki még csak a gyertya hamvát sem tudja elkoppantani, hogyan legyen abból gazdasszony? Hogyan találja az magát otthon egy szegényes udvarszobácskában, ahol még te sem lehetsz mindig körülötte, mert kenyered után kell látnod? Ő nem szólna, nem panaszkodnék, de te látnád, észrevennéd, hogy nélkülöz, ő nem kérne új ruhát, de te látnád, hogy az, amit visel, már kopott, és a szíved szakadna bele, hogy egy leányt, akit szerettél, mostoha sorsodhoz láncoltál le, és magaddal rántottad őt olyan könnyelműséggel, amiért férfi ésszel pirulnod kell egykor!

- Kedves bátyám - szólt Szilárd -, hogy én mindezekről gondolkoztam, azt bebizonyítom azzal, hogy egy év alatt takarítottam meg annyi összeget, amennyiből egy másik évig meg lehet élni. Félretettem havi fizetésemet, a mellékjövedelmeket, miket kiküldetésekkor kaptam, s azon idő alatt oly csekély összegből éltem, hogy egy koldus nem vállalkoznék rá, hogy annyiból kijöjjön. Naponkint meg tudok élni egy tízesből, csak azért, hogy a többit megtakaríthassam más számára. És ezt nem vette rajtam észre ugy-e senki? Azért nem voltam sem kedvetlen, sem elhanyagolt. Pedig még az, akiért nélkülöztem, nem is adott egyéb jutalmat, mint egy távol csillámló reményt.

Sipos úr elszörnyűlködött. Hiszen ez rettenetes ember! Hát ilyenre is képes egy gyermek, aki most lépte át a huszadik esztendejét? Egy évig naponkint egy tízest költeni magára, hogy tőkepenzt gyűjthessen kedvese számára! Az ilyen praktikus örültséget nehéz lesz meggyógyítani.

- De hát utoljára is, kedves barátom, mit gondolsz, mi fog történni most, miután titkaid el vannak árulva? Mit fognak tenni

a rokonok?

Szilárd egykedvűen vállat vont.

- Legelőször is engem fognak törvényesen üldöztetni, mint méregkeverés részesét.

- Azt bizonyosan megérdemelnéd, mert te is helybenhagytad és elfogadtad a kifőzött tervet. Hanem ezt nem fogják tenni. Hanem majd tesznek mást; én ismerem embereimet jól. A leányt fogják azzal ijeszteni, hogy ellened bűnvádi pert indítanak, ha rólad le nem mond.

- Azt pedig nem fogja tenni.

- Te tudod bizonyosan?

- Én hiszem.

- És ha erővel kényszerítenék, hogy nőül menjen a báróhoz?

- A báró lehet akármilyen jellem, de mindenesetre gavallér. Ha neki egy nő azt fogja a szemébe mondani az eljegyzése napján: „Én nem szeretem önt, mert mást szeretek és mást fogok szeretni”, nem hiszem, hogy ízlése elleni dolog ne legyen azt a hölgyet nejevé tenni.

- És ha nem mondaná ezt, ha önként kezét nyújtaná neki, ha lemondana rólad? Félre ne érts. Nem vádolom őt. Ha lemond éretted azért, hogy tégedet fölmentsen rokonai üldözése alól, ha föláldozza szívét a te nyugalmadért?

- Hallgasson meg engemet, kedves bátyám. Ön is mondá, hogy a szerelmes ember gyanakodó és furfangos, kitalál olyan dolgokat, amikre más soha sem gondolt. Mi gondoltunk arra, hogy lehet idő, amikor őt kényszeríteni fogják, olyan eszközökkel, amik ellen egy gyöngye gyermeknek nincsen védelme, hogy nyilatkozzék szívének érzései ellen; tán hogy írja meg nekem, hogy felejtsem el, hogy nem szeret többé; tán hogy rejtegetett emlékemet küldje vissza, hogy jegyezze el magát más férfival? De én ennek mind ne higgyek, amíg ő egy szót ki nem mond, vagy le nem ír, amit csak mi ketten ismerünk, amiről nem tudja senki kettőnkön kívül: magyar, latin, angol, görög, vagy arab szó-e az?

Ember, virág, vagy csillag neve-e? Ezt senki ki nem találhatja, el nem árulhatja. Amíg e szó egy harmadik birtokába nem jut, én tudni fogom, hogy ő hű hozzám és hűséget követel tőlem és távolról int, hogy ne kételkedjem benne. Hallgat, mert beszélnie nem szabad, vagy beszél, mert parancsolva van, de az elhallgatott szó nekem megmondja azt, amit érez, és amit emberi ész be nem ér.

– Teremtő Isten! – kiálta föl Sipos úr, mind a tíz ujjával gyér hajába kapva – Hol járt ezeknek az eszük? Milyen láncokat vertek magukra!

– Én nem vagyok ellene, hogy kedves bátyám mondja meg ezt is, amit most felfedeztem, azon uraknak, ők majd rémítésekkel ráveszik a leányt, hogy mondja ki azt a titkos nevet, ami ezt a láncot széjjel tépje. Ő sok ellenkezésre mondani fog valamit. Oh, a szerelmes nők igen ravaszok. Azt a szót velem közölni fogják. Nem lesz az igazi. De én azért azt fogom rá mondani, jól van. És azontúl senki sem sejtendi, ki van-e találva a titok, vagy nincs? Mi elválunk. Eddig sem volt közöttünk semmi érintkezés. Meglehet, hogy messze elviszik őt innen. De őrizték azután és szemeiket le ne hunyják, akik őrzik, s ha férjet adnak neki, imádkozzanak az életéért, mert nem tudják, minő végzetes dolog egy leányt férjhez adni, ki lelkében egy harmadik titkát hordja!

– Te tisztán ...! Nem mondom ki, amit akartam...

– Azt akarta bátyám mondani, hogy tisztán meg vagyok bolondulva. Meglehet. Az is meglehet, hogy ez a szenvedély lesz egész életem szerencsétlensége. De mindegy: ragaszkodom hozzá, és ha fájdalomnál egyéb nem jön belőle, akarom élvezni ezt a fájdalmat. Nem engedték meg, hogy együtt meghaljunk, kénytelenek lesznek túrni, hogy lelkeink egymást el nem hagyják fájdalomban, kétségbeesésben találkoznak és azon már változtatni nem lehet.

– Ördög menykő! Azt majd meglátjuk. – Az öreg úr kezdett flegmájából kijönni. – Majd én itt téged el hagylak pusztulni egy üres

képzeldés miatt: absurdum, képtelen, hihetetlen valami. Paroxysmusban<sup>80</sup> ejtett beszéd, amit gyógyult korodban magad sem fogsz hinni, hogy beszélted.

– Kedves bátyám! Én magam is óhajtom, hogy e paroxysmusnak vége legyen. Azért igen kérem, legyen szíves mentül elébb szólani ismét azon nagyon haragos szívű urakkal. Azt a szót kérem, azt az egy szót. Akármit hoz vissza, nyugodt leszek. Azontúl soha egy összehúzott homlokredőről sem fogja észrevenni senki, mire gondolok. Nyugodt, csendes ember leszek. Nem lesz belőlem futóbolond, akinek az utcán utánanéznak, sem magamat előlni nem kísérem meg többé.

– Jól van, ne beszéljünk rólad. Te makacs, agyafúrt vagy, utoljára is azt teheted magad ellen, amit akarsz, neked mindössze csak annyi vagyok, mint apád, és mint apád, láncra nem verhetlek. De én egyúttal prókátor is vagyok, ebben az ügyben ellenfeled védelmezője. A leány az én kliensem: gondoltál-e arra, hogy majd helyetted, ki nem esel kezük ügyébe, őt fogják mortifikálni<sup>81</sup> a rokonai? Mit bánod te azt? Engeded szenvedni a nőt, a gyermeket, kinek, ha valaha megvénül, átok lesz fiatalságára visszaemlékezni.

– Tudom. Ha a nő nem találja a szenvedésekben gyönyörét, miket érettem magára idézett, mindig csak egy szavába fog kerülni, hogy azoktól megszabaduljon. Amíg magát megmenteni nem kívánja, addig bizonyos, hogy van lelkiereje azokat elviselni.

– S nem szánod azt, akit szeretsz?

Szilárd szomorúan elmosolyodott:

– Volt-e szájalomról szó, midőn ugyanazon percben, egymásra gondolva, halálos mérget vettünk be?... Különös dolog az kedves bátyám: nem érteni azt meg józan ésszel...

– Kedves öcsém, én csak azt látom, hogy mi nem fogjuk megérteni egymást. Te vesztére törsz egy szegény, gyámoltalan leánynak, csupa szeretetből, és nem akarsz lemondani róla,

miután semmi reményed sincs vele célt érhetni. Azt én nem értem. Én pedig amaz úri családtól felszólíttatva, hogy adnék tanácsot a kérőt illetőleg, azt határozottan elleneztem. Midőn ez iratokat kezembe adták, akkor azt mondtam, hogy mindenesetre nőül kell adni őt hozzá. Még azt hihették volna, hogy én a te bódult reményeidet akarom előmozdítani! Hogy viszonyaitokat ismerve, érdekelt fél vagyok: hogy ravaszul útjába állok a kérőnek, mert egy rokonomat akarom helyébe csempészni. Én ezt a véleményt meg akarom cáfolni, ezt pedig te nem érted. Most eredj szobádba vissza, a sors majd meg fogja valamelyikünknek magyarázni, amit nem ért.

Ugyanez órában a Lapussa család igazságtevő szobájában folyt le e drámának másik jelenete.

Henriette hazaérkezett a városligeti kolnából (így hívják magyarul a nyári mulatólakot, villa evőeszközt jelent), mint mondák, virágokat hozott haza. Demeter úr átizent hozzá, hogy csak hagyja most azokat a virágokat és jöjjön az ő szobájába. Ugyanakkor Lángainét is kiküldé magától. János úr ezóta rég a gabonapiacot járta, ez lévén kedvenc szenvedélye – a többi között.

– Kicsike leányom, Henriette, jöjj közelebb hozzám – szólt az öregúr, egyet fordulva fekhelyén és előkeresve vánkosa alól öblös burnótszelencéjét. – Kérlek szépen, ne haragudj rám, hogy neked mostan alkalmatlankodom. Már addig a rövid ideig, amíg élek, legyetek irántam egy kis elnézéssel. Ha pedig alkalmatlannak találod közellétemet, annál több okod leend rá, kapni az alkalmon, hogy tőlem megszabadulhass.

Henriette értette az epés célzásokat; megszokott valami volt az előtte. Soha sem szokták azokat megcáfolni.

– Nyúlj ide kérlek a vánkosom alá, találsz ottan egy csomag papirost, húzd ki onnan és nézd meg: mik azok?

Henriette fásult gondtalansággal tevél, amit az öreg parancsolt és elővonta a sajátságos raktárból, mely különben szelencék,



süteménydarabok, pirulás skatulyák tanyájául is szolgált, a vastag iratcsomót, melyre azután az első tekintetnél rögtön ráismert.

A féltett írások, amik egész betegsége alatt nem hagyták aludni, nem engedték meggyógyulni soha, éppen annak a birtokában, aki elől azokat leginkább rejtegetni kellett. A halálra vádlott állt az elterhelő tanú előtt. Az eltagadhatlan, elesküdhetetlen bizonyítékokkal szemtül-szemben, amiket magáról le nem bír hárítani többé, amik rajta fekszenek lelkén, minden idegén, hogy zsibbadtan áll meg az érverés szívében, hogy a világ elsötétül káprázó szemei előtt, hogy a halálsápadt arc megelőzi színével a halálítéletet. Ez ellen nincs védelem.

Egy percig az a mentő gondolat villant át lelkén, hogy hiszen ez idegen nyelven van írva, még nem tudják, mi van benne. Egy lépésre van a kandalló, ha elégetné hirtelen, ki tanúskodhatnék? De ezt az egy lépést megtagadták izmai: el volt zsibbadva, nem tudott mozdulni és nem tudott összeroskadni.

– Kicsike leányom – szólt az öregúr hozzája, nagy gyönyörűséggel tömve keselyűgörbe orra alá az ördögös fűtőszert, amit bur-nótnak neveznek. – Ne haragudjál rám azért, hogy ez irkafirkákat figyelemre méltattam. Nem akarom nekik hasznukat venni. Eleget tudok belőlük. Már csak légy szíves rám hallgatni.

Henriette tekintete nem bírta megválni nagyatyja vértől eresült szemeitől, azt hitte, hogy ezek a szemek mind szíven szúrnak lassan keresztül.

– Te nem akarsz férjhez menni egy kitűnő férfiúhoz, ki kezedet kéri, kit családod nagyrebecsül, ki gazdag és előkelő ember, hanem akarsz inkább elszökni egy semmi emberrel, aki maga sem tudja még, hogy miért van a világon. És ha ezt nem engedik, inkább akarsz erőszakosan meghalni mindnyájunk csúfjára, szégyenére, hogy vele együtt halhass meg. Ez a szándék nem volt szép tőled. Igaz, hogy mi igen rosszul bántunk veled, különösen én kiállhatatlan, kegyetlen voltam hozzád, hanem azért ezt mégsem kellett volna tenned. Látod, most ezzel igen sok galibát

csináltál mind saját magadnak, mind más embereknek is. Ül le kérlek, hiszen reszketsz! Magam hoznék széket számodra, de látod, hogy nem kelhetek fel, ez az átkozott köszvény, az éjjel sem aludtam miatta, mindig terólad gondolkoztam.

Henriette csakugyan elfogadta a kínálást, leült, hiszen különben össze kellett volna roskadnia.

– Azok után, amiket ez iratokból megtudtam, csakugyan nehéz is lett volna elaludni, mikor azt sem tudom, hogy kin kezdjem és kin végezzem a töprenkedést. Te légy-e eszemben, ki családodat meg akarod gyalázni, vagy az a fiú, ki közbenjáróul szolgált, vagy az a gondatlan ifjú, aki vakságában méregkeverő is tudott lenni?

Henriette közbe akart szólani, de nyelve megtagadta a szolgálót, mint aki álmában akar kiáltani és mellén ül a nehéz álmol--lidérc. Most kezdé még csak sejteni a veszély nagyságát.

– Látod, kedves kis leányom, ha most valami kegyetlen, szigorú öreged volna, valami vén tigris, amilyennek te tartasz engemet, az ilyen eset után nem cselekednék mást, mint legelőször is téged elküldene egy apácakolostorba és örök időkre elrejtene a világ elől.

Henriette nagyot sóhajtott. Ez a fenyegetés vigasztalásként hangzott most előtte.

– Másodszor azt az elvetemült fiút, ki nem átalott oly fiatal léteére testvéreinek ravasz kerítője lenni, beküldené valami katonanevelő intézetbe; tudod, vannak olyan szigorúságukról nevezetes intézetek, ahová csak a megjavíthatatlan kora bűnös ifjoncokat szokás beadni, ő azt nagyon megérdemelné.

«Szegény Kálmán!» gondolá reá a testvér. Nagyon szerették egymást.

– Harmadszor pedig azt a könnyelmű fiatalembert, ki részt vett az öngyilkolási tervzetben, pörbe fogatná, mert a halál nem játékszer édesem, és méreggel tréfálni tiltva van. Azt bizonyosan elítélnék öt-hat évi sáncfogságra, ami rá nézve is üdvös lecke volna.

– Nagyatyám! – sikolta fel a kínzott gyermek. Ez az utolsó feloldá hangját és könnyeit. Térdre rogyott előtte és annyi ártatlan könnyet sírt kezére, hogy abban kezeinek régi foltjait lemoshatta volna.

– Jól van kedves leánykám, látom, hogy sírsz, van bizalmad hozzám. Én nem vagyok az a tigris, aki a kis gyermekeket megeszi, amiket mondtam, azoknak csak lehet, de nem szükség megtörténniük. Én nem akarok kegyetlen bosszúálló lenni. Én nem akarok semmit tudni azokról a megbántásokról, amik ez iratokban ellenem feljegyezve vannak, te magad segíts magadon s intézd el sorsodat. Kelj fel innen és ne sírj, mert ismét beteg fogsz lenni. Nézd meg, hány az óra most? Jegyezd meg magadnak. Eredj szobádba és fontold meg jól, hogy mit tégy? Két óra múlva, pontban két óra múlva ismét hivatni foglak, azalatt határozd el magadat. Inkább akarsz, hogy családunk rangjához illő dísszel és illendőséggel egy hozzád illő derék férfinak nejevé tegyünk és arról, aki soha hozzád nem fog emelkedhetni, lemondj és őt elfelejtsd? Vagy pedig inkább akarsz-e, hogy a fátyolt fölvedd, ami a világtól örökre elrejt, hogy testvéredet fegyintézetbe küldjem, s bűntársad ellen megindítsam a bűnvádi pert? Ez iránt határoznod rád van bízva. Két óráig gondolkozhatol fölötte, azalatt idehivatom ügyvédemet, s aszerint, amint határozni fogsz, ő felteszi vagy a házassági szerződést, vagy a bűnvádi feljelentést: terajta függ. Most tedd vissza az iratokat a fejem alá: gondold meg, hogy ezeket csak mint menyasszonyi hozományt fogod tőlem visszkapni. Eredj szobádba, gondoskodom, hogy két óráig senki ne háborítson...

A leányka gépiesen teljesíti a parancsot: visszaadta a végzetes iratokat s eltávozott szobájába. Ott megállt egy virágcserep előtt és nézett annak zöld leveleire egy óráig megmozdulás nélkül.

Egy szép nagy példány viaszvirág volt az, egyike azon csodás tenyészetű délszaki növényeknek, amik nem hullatják el

leveleiket soha, amiken az évszak nem változtat, amik olyan szépen képviselik az állhatatosságot.

Ezen szép növénynek az a csodás tulajdonsága van, hogy bármelyikét kövér, fényes leveleinek ültessék is el a földre, a magányos levél gyökeret ver, ágakat hajt, egész felfutó indás bokor lesz belőle, melynek viaszfényű virágfürtjei valami tündéri illatot árasztanak.

Három év előtt egy jogászbálban kapott egy virágcsokrot Henriette Szilárd kezéből, azon a napon, melyen először szóltak egymással, aközött volt egy ilyen örökzöld levél, azt ő otthon elülteté cserépbe, a növény megeredt, kihajtott, évről évre nagyobbra nőtt, Henriette nevet adott neki: «Szilárd»-nak nevezte, órákig elandalgott mellette, lesve levelei fejlődését, indái hajtását, és beszélve véle, mint élő emberrel, magában. És arról nem tudott senki semmit. Oh a gyermekek szívei úgy tele vannak sejthetetlen titkokkal.

Egy hosszú óráig állt e virág előtt; vajon mit beszélhetett vele? Felelt az neki? Kérdezett tőle valamit? Kérdezte tőle talán, miért olyan erősek, olyan változatlanok azok a sötétzöld levelek, sokkal változatlanabbak, mint az emberek szívei, kért-e tőle kölcsön erőt, kitartást, vagy talán bocsánatot, búcsúvételt?

Annyi bizonyos, hogy midőn elfordult tőle, kétségbe volt esve, kezeit összekulcsolta a fején, úgy járt alá s fel a szobában, és valahányszor ismét a virág előtt megállt, úgy tett, mint akinek a szíve akar megszakadni.

Pedig az idő haladt, az óra olyan rövid, mikor az ember azt akarná, hogy hosszú legyen. De nincs menekülés, nincs segítség sehonnan, senkitől. Magára van hagyatva, a világon senkije sincs, csak az az egy virág, akit magában «Szilárd»-nak nevezett el. Ha ezt tudnák, azt is elvennék tőle, talán kitépnék gyökerestől és kihajítanák az udvarra, vagy becsuknák sötét pincébe, ahelyett, akit képvisel.

Az egymás után futó percek határozásra intenek: végezni kell! Még egyszer kedves virága elé lép. Nem sír már, nem tördeli kezeit, józan eszéhez tért. Egyenkint összecsókolja mindenik levelét annak a szép virágnak. Úgy hasonlítanak is e levelek egy csukott emberi ajakhoz. Már kopogtatnak is ajtaján, Demeter úr követe jön, a leány gyöngé testén végigfut a hideg borzadás: «Megyek már!» és egy perc múlva nem látszik arcán sem könny, sem bánat, sem félelem, csak a hófehér nyugalom.

Az öregapa szobájában ismét együtt vannak a családtagok: kívülök jelen van Sipos úr is. Ez ügyben ő is avatott már. Henriette azt természetesnek találja. Szilárd az ő rokona.

– Nos, kedves kis unokám – szól Demeter úr, helyet mutatva Henriette-nek az asztal mellett, melynél a többiek ülnek –, határozta-e magadban?

- Határoztam.
- Fátyol, vagy főkötő?
- Nőül fogok menni.
- A báróhoz?
- Hozzá.

Lángainé vállat vont, János úr diadalmasan csapott a térdére. Sipos úr könnyebbült szívvel sóhajta fel.

– Tehát ezen nyilatkozatodban megnyugodhatunk?  
– Meg – felelt a leány csodálatos bátor és nyugodt hangon. – Hanem kérem most én is föltételeimet elmondhatni, miket e határozathoz kötök.

- Meghallgatjuk.
- Legelőször is bizonyos akarok afelől lenni, hogy Kálmán öcsém nem fogja senki üldözni. Azt nem fogjátok megengedni, hogy velem jöjjön?
- Azt az egyet nem.
- Én pedig nem engedem, hogy itt maradjon. Küldjétek el más valami városba, annyit beszéltek rangotok, gazdagságtok felől: neveltessétek őt aszerint.

A gyermek két óra alatt két évtizeddel lett vénebb, úgy beszélt a családtagokkal, mint egy meglett ember.

– Helyben hagyjuk – felelt rá Demeter úr –, úgyis jobb, ha nem látjuk egymást.

– Másodszor, kérem, hogy megszokott bútoraimat, virágaimat szabad legyen elvinnem oda, ahová mennem kell.

– No, ez is megadható. Ártatlan női szeszély. Legyen.

– Harmadszor: azon iratokat, miket nagyatyám ismer, adják vissza mind annak, akit azok legjobban érdekelnek.

– Helyesen – szóla Demeter úr –, megígértem, hogy megtalálod azokat menyasszonyi hozományod között. Sipos úr, lesz szíves azokat kezéhez venni és az illetőnek kézbesíteni.

Sipos úr meghajtá magát és átvette a szomorú tanújeleket.

– És most leányom, előtted a házassági kötvény, a báró már aláírta azt, és a mellékszobában várakozik határozatodra. Mutasd meg, hogy szép írásod van.

Henriette valóban megmutatta azt: odaírta nevét olyan vékony kis gömbölyded betűkkel, mintha valami tündér lehelte volna oda.

– Még egyet, kedves kisasszony – szólt hozzá nyájasan Sipos úr.

– Minthogy már a toll a kezében van, legyen szíves e visszaadott iratok táblájára felírni egy bizonyos szót, azt a bizonyos nevet, vagy mit, amit kegyeden kívül még csak egy ember tud, annak bizonyosságául, hogy a lemondás őszinte és tartaléktalan.

A leány sokáig nézett azokkal a titoktartó sötét szemeivel az ügyvéd szemeibe. Hatalmában állt őt megcsalni, ha akarja, az ügyvéd tudta azt jól. Írhatott oda akármi nevet, a másik, a delejes háló másik tényezője nem fogja azt elárulni, ha hamis volt.

Nagy csendesen odahajolt a csomag fölé, s szokatlanul megnyomva a tollat, odaírta ezt a barbár hangzású nevet egy szép fényes csillagnak: «Mesarthim», azzal letette csendesen a tollat. Semmi szenvelgés nem látszott arcán, semmi színpadra hozatala kínos érzelmeknek. Bejöhet már a vőlegény!

...Vajon az igazi jelszót írta-e oda? ...

Sipos úr ezek után rendén elvégzé a törvényes teendőket az eljegyzés körül, s miután azokkal nem volt többé semmi dolga, engedelmet kért eltávozni és hazament. Hóna alatt vitte azokat az elfeledni való iratokat. Azt egy cseppet sem hitte, hogy ebből még valami hosszabb időkre fenmaradó baj legyen. A kisasszonyból előkelő asszonyság lesz, meglesz minden kényelme, kívánsága, amit pénzen meg lehet venni: hány ember boldog tudna lenni, ha csak a mindennapi kenyéréért nem kellene a holnappal tusakodni. Azzal, hogy az előkelő asszonyságok miért nem boldogok? Győzné valaki törődni. Minthogy ők nem éheznek és nem fáznak, unalmukban bajokat képzelnek maguknak, azokkal vesződnek. Szilárd is majd elfelejti a leányt, ha az esze megjő. Pest nagy város, sok szép delnő lakja, nem kell senkinek egy miatt elveszteni a lelkét.

Mikor azután hazaért, ő maga kereste fel Szilárdot szobájában, mely olyan csinos és rendes volt, amilyen nem szokott minden nőtlen férfi szobája lenni. Olyan ember ez, aki szereti magát otthon jól érezni.

– No, kedves öcsém. Hozok számodra orvosságot. Tudod: az orvosság rendesen kesernyés, émelygős, de annál használatosb. Ahogy előre megmondám: a kisasszony meggondolta az állapotokat, s jobbra határozta el magát: beleegyezett a báróvali házasságba, az eljegyzés már meg is történt, a házassági szerződést előttem írták alá.

– Az meglehet – szólt Szilárd fagyosan.

– Kedves barátom. A leány nem csinált olyan szomorú képet, mint te itt, igen erős volt és elhatározott, én bámultam azt a nyugalmat, amivel családjához beszélt, formaszertinti békepontokat diktálva nekik, mint valami kapituláló vár parancsnoka. Oh ez igen derék, okos leány. Egy könnyet nem ejtett előttünk, pedig én elhiszem, hogy ez neki sok fájdalmába került.

– Oh neki sok lélekereje van.

– Kívánom, hogy neked is annyi legyen. Itt vannak bohókás irataitok, ezeknek kiadatása is egyik kitűzött feltétel volt. Mint hallám, Margari barátunk kerítette ezeket kézre. No, no, csak ne tessék úgy szikrázni az úrfi szemeinek. Ezt nem lehet duellumra<sup>82</sup> kihívni mert nem megy ki. Különben is: Hátszegi titkára lesz ezentúl, s vele megy az operenciákra. Csakhogy ismét kezünkben vannak ezek a fatalis penzumok. Többet ilyeneken ne törd a fejedet. A leány elmegy, te itt maradsz; egy év múlva elfelejtitek egymást.

Szilárd hidegen mosolygott.

– És az a szó, ami bennünket összetart vagy elszakaszt?

– Arról is megemlékeztem. Nagyon sokáig nézett a szemeim közé, míg valamit válaszolt rá. Én mondtam neki, hogy őszinte és igaz szót várok. Erre ő ideírt e papírok hátuljára egy nevet; tekintsd meg.

Szilárd reszkető kézzel nyúlt a papírokhoz, kezébe vette, maga felé fordította, egy tekintetet vetett a leírt szóra, azután nem szólt semmit, nem kapkodott kezeivel szívéhez, ahogy a színpadon szokás, hanem amint állt, úgy végigesett a padlón, fejét belevágva az íróasztal szegletébe, hogy csak úgy dűlt belőle a vér.

– Itt van ni!

Sipos úr a tenger fenekére kívánta az egész ostoba szerelmi tréfát, felemelte az élettelen ifjút, vizet borogatott a fejére, nem hívott segítségül senkit, minek ezt megtudni az egész világnak? Maga addig ápolta, locsolgató, míg eszméletéhez tért, akkor szépen, szelíden beszélt vele.

– Ne vedd oly nagyon szívedre, édes fiam, ezt a dolgot; én megengedem: nem akarom tagadni, hogy ez nagy fájdalom, de légy férfi, tanuld elviselni. Én is voltam fiatal, én is mentem keresztül hasonló iskolán. Én is csalódtam, kinevettek. Gondold meg, hogy az ilyen fájdalomért mindenkit ki szoktak nevetni, legjobban azt, aki belehal. Ez már a világ sorja. Gazdag leány gazdag férjet választ, szegény legényről ábrándozik talán, együtt



táncolnak, együtt sóhajtoznak, de mikor a kenyértörésre kerül a dolog, inkább nyúl mindenki a fehér, mint a fekete kenyér után. Te még fiatal vagy, fiatal szíven ejtett seb begyógyul. Te még boldog ember fogsz lenni valaha és mosolyogni fogsz mostani bajaidon. Oh, még a te feleségedet most tanítják járni: akit te valaha nőül veszel, csak ezért sem vall neked szerelmet, mert még most tanul beszélni. Legjobb neked elhagynod Pestet. Különben sem neked való az ügyvédi pálya: te nagyon kényes vagy ahhoz. Fogadd meg, amit én tanácsolok. Eredj vissza Arad--megyébe, Bence sógoromhoz, ki ott most főbíró. Közel a tisztújítás, az ott szabadelvű megye, fiatalembernek ott nagy jövője van. Neked a bírói pálya inkább illik lelkületedhez, aztán díszes hivatal is. Ott sokat használhatsz embertársaidnak és hazádnak is. Egy derék férfinak mindig van egy állandó kedvese, akit szeressen: mi magyarok hazának hívjuk azt. Őérte élni, tudod, hogy kötelesség. Eszed, szíved, karod tudod, hogy nem Dunába dobni való egy asszonyszemély miatt; mert azokat a nemzet kéri számon. Az öngyilkosokat az ilyen szegény országban, mint a mienk, megvetik, akár agyonlőtték, akár agyonbúsulták magukat, mert itt mindenkire szüksége van a közügynek. Tehát arra gondolj. Ma, a kedvemért maradj szépen itthon, rakj vizes kendőt a fejedre, egyébre nincsen szükséged. Holnap pedig szedd rendbe állapotaidat, hogy még e héten indulhass le Aradra. Sógorom nagyon fog örülni, mert ő is igen szeret téged, jobban mint én.

Szilárd nem állhatta tovább, odaborult a jó öregúr keblére, kezét ajkához szorítá, és sírt sokáig zokogva, keservesen.

Sípos úrnak eszébe jutott, amit Szilárd apjától annyiszor hallott: «Ez a fiú nem tud sírni, mióta az anyját eltemették, nem látta könnyezni senki, akkor pedig kisgyermek volt».

Két hét múlva végbement a menyegző báró Hátszegi és Lapussa Henriette között, nagy pompával és illő dísszel. A menyasszony igen bátran viselte magát az egész szertartás alatt, köntösének

hímzeteit, s a pompás hajékét úgy hiszem, le is írták akkoriban a divatlapok.

# Szójegyzék

**atlasz** – selyemszövet, ami Kínából az arabok útján érkezett Európába (nevét az arab „atlasz” = „sima” szóról kapta). Nagy szilárdság és tartósság jellemzi. A huszadik századi ipari forradalom az atlaszt is szintetikussá tette, de a természetes atlasz ma is nagyon drága. (Forrás: Wikipédia)

**ottomán** – díványszerű ülőbútor, háttámláját két külön, csak odatámasztott párna alkotja. (Forrás: Pallas Nagylexikon)

**rokolya** – hosszú szoknya (Forrás: Wikiszótár)

**szekatúra** – rendszeres bosszantás, kellemetlenkedés (Forrás: A magyar nyelv értelmező szótára)

**pitvarnok** – főlakáj, udvarmester (Forrás: Wikiszótár)

**eseng** – könyörög (Forrás: A magyar nyelv értelmező szótára)

**ulánus** – lengyel eredetű könnyűlovas katona (Forrás: Wikipédia)

**instructor** – (házi) tanító (Forrás: Wikiszótár)

**opodeldoc** – kámforos kenőcs (Forrás: Wikiszótár)

**paliszander** – általában bíbor-vörös-barnás színű fa, sötétebb erezettel. Rózsafának is nevezik. (Forrás: Wikipédia)

**selma** – huncut, csintalan gyermek, kis gazfickó (Forrás: Wikiszótár)

**praefectus** – Rómában kinevezett polgári tisztviselő, elöljáró, az újkori Magyarországon lehet jószágigazgató (Forrás: Wikipédia)

**sordidus** – fukar (Forrás: Wikiszótár)

**parterre** – valamely épület földszinti része (Forrás: Kislexikon)

**zártszék** – színházban, hangversenyteremben a földszinti ülőhelyek egy része (Forrás: Wikiszótár)

**nervóz** – ideges (Forrás: Wikiszótár)

**notorie** – kiváló személy, közismert ember (Forrás: enka.hu)

**firma** – vállalkozás, gazdasági társaság (Forrás: Wikiszótár)

**sensal** – alkusz (Forrás: Német-Magyar szótár)

**stikkel** – hímez (Forrás: Topszótár)

**tráger** – hordár (Forrás: német webszótár)

**ármádia** – hadsereg (Forrás: Idegen szavak szótára)  
**rodomontád** – hetvenkedés (Forrás: topszótár)  
**mantille** – selyem- vagy csipkesál (Forrás: Wikiszótár)  
**kancellista** – írnok (Forrás: Wikiszótár)  
**expeditor** – kézbesítő (Forrás: Wikiszótár)  
**újdondász** – újságíró (Forrás: Wikiszótár)  
**konduktor** – gyereknevelő (Forrás: Wikiszótár)  
**kolporteur** – házaló (Forrás: Wikiszótár)  
**recommendál** – javasol (Forrás: Topszótár)  
**instál** – esedezik (Forrás: E-nyelv)  
**konvenció** – megállapodás (Forrás: Idegen szavak gyűjteménye)  
**narcoticus** – kábult (Forrás: Topszótár)  
**denunciatio** – bejelentés (Forrás: Latin-Magyar szótár)  
**affaire** – ügy (Forrás: Francia-Magyar szótár)  
**rencontre** – összecsapás (Forrás: Francia-Magyar szótár)  
**famosus** – híres, nevezetes (Forrás: Topszótár)  
**charmant** – kedves, bájos (Forrás: Wikiszótár)  
**noble** – nemes (Forrás: Wikiszótár)  
**adieu** – elköszönés (isten veletek) (Forrás: Francia-Magyar szótár)  
**tromf** – adu, győztes ütés (Forrás: Tudományos és Köznyelvi Szavak Magyar Értelmező Szótára)  
**conjectura** – sejtés (Angol-Magyar szótár)  
**pensum** – feladat (Forrás: Német webszótár)  
**diurnum** – napidíj (Forrás: Wikiszótár)  
**chria** – feladat, tétel (Forrás: Wikiszótár)  
**poema** – vers (Forrás: Latin-Magyar szótár)  
**punctum** – pont, egy hely ameddig eljut (Forrás: Latin-Magyar szótár)  
**egzercicium** – lelki gyakorlat (Forrás: szótárjelentése.hu)  
**inhibeál** – visszatart, akadályoz, tilt (Forrás: Wikiszótár)  
**revanche** – bosszú (Forrás: Topszótár)  
**discursus** – társalgás (Forrás: Wikiszótár)  
**intervenial** – beleavatkozik, közbeszól (Forrás: Idegen Szavak Gyűjteménye)

**contraire** – ellenkezőleg (Forrás: Francia-Magyar szótár)  
**dynasta** – uralkodócsalád feje (Forrás: Wikiszótár)  
**bagatelle** – apróság, jelentéktelen (Forrás: Wikiszótár)  
**disputál** – rábeszél, vitatkozik – (Forrás: Wikiszótár)  
**character** – jellem, egyéniség – (Forrás: Topszótár)  
**eszmény** – itt: elgondolás (Forrás: Wikiszótár)  
**miszteriőz** – rejtélyes, misztikus (Forrás: Topszótár)  
**leptető** – vontatott (Forrás: Wikiszótár)  
**ruinált** – tönkrement (Forrás: Wikiszótár)  
**kapitális** – vagyon (Forrás: Wikiszótár)  
**promesse** – részvényutalvány (Forrás: Francia-Magyar Szótár)  
**inquisitio** – kutatás (Forrás: Latin-Magyar Szótár)  
**fiskális** – ügyvéd (Forrás: Latin-Magyar Szótár)  
**adjunctus** – főiskolai oktató vagy egyetemi tanár (Forrás: Wikiszótár)  
**reputatio** – tekintély, hírnév (Forrás: pallasz Nagylexikon)  
**chatouille** – dobozka (Forrás: Szerecsen Szótár)  
**locus communis** – közhely (Forrás: Latin-Magyar Szótár)  
**rhetorica** – szónoklattan (Forrás: Latin-Magyar Szótár)  
**confidens** – szemtelen (Forrás: Latin-Magyar Szótár)  
**impertinens** – arcátlan (Forrás: Latin-Magyar Szótár)  
**agens** – változást okozó tényező (Forrás: Wikiszótár)  
**bibliotekárius** – könyvtáros (Forrás: Topszótár)  
**szekretárius** – levéltáros (Forrás: Idegen Szavak Szótára)  
**exequal** – végrehajt, kivégez (Forrás: Varga Endre: Úriszék XVI–XVII. századi perszövegek)  
**replica** – gyors, csattanós válasz (Forrás: Idegen Szavak Gyűjteménye)  
**provincia** – tartomány (Forrás: szotarjelentese)  
**ostentatio** – hivalkodás (Forrás: Angol-Magyar Szótár)  
**paroxismus** – rohamszerűen fellépő elmebaj (Forrás: Idegen szavak gyűjteménye)  
**mortifikál** – megsemmisít (Forrás: Idegen szavak gyűjteménye)  
**duellum** – párbaj (Forrás: Idegen szavak gyűjteménye)

**patriarchális** – férfijogú, férfias (Forrás: Idegen szavak gyűjteménye)  
**delicia** – ínycséség (Forrás: Wikiszótár)  
**fidibus** – összezsavart papírdarab pipagyújtásra (Forrás: Latin-Magyar Szótár)  
**le diner est servi** – a vacsora tálalva (Forrás: Francia-Magyar Szótár)  
**ferbli** – kártyajáték (Forrás: Wikiszótár)  
**raptus** – dühroham (Forrás: Wikiszótár)  
**fatális** – végzetes (Forrás: Wikiszótár)  
**attestatum** – tanúsítvány, igazolvány (Forrás: Wikiszótár)  
**disputál** – vitatkozik (Forrás: Idegen szavak gyűjteménye)  
**agacéria** – romantikus évődés, csipkelődés (Forrás: Wikipédia)  
**sarcasmus** – csípős megjegyzés (Forrás: Topszótár)  
**desavouál** – nyilvánosság előtt érvénytelenít (Forrás: Wikiszótár)  
**alphabet** – alapvető ismeret, ábécé (Forrás: Topszótár)  
**malitiosus** – kaján (Forrás: Topszótár)  
**boa constrictor** – közönséges óriáskígyó (Forrás: Wikipédia)  
**familiaritás** – hűbéri függés (Forrás: Idegen szavak gyűjteménye)  
**fiskárus, fiskális** – jogvégzett személy, ügyvéd (Forrás: Wikiszótár)  
**kóter** – fogda, börtön (Forrás: Idegen szavak gyűjteménye)  
**esztrenga** – karám (Forrás: Wikiszótár)  
**tilinkó** – fából faragott, magas hangú, hatlyukú síp, furulya (Forrás: Wikiszótár)  
**maroquin** – szattyán bőr (Forrás: Wikiszótár)  
**hámor** – kovácműhely (Forrás: Wikipédia)  
**gyető** – hegytető, domboldal (Forrás: Wikipédia)  
**chimaera** – kiméra, képtelenség (Forrás: Wikipédia)  
**kalló** – vízikerek meghajtású, egyszerű tömörítő gép (Forrás: Wikipédia)  
**ágió** – levonás (Forrás: Topszótár)  
**tüsző** – derékra köthető, széles bőrvö, kisebb értékű tárgyak, eszközök tartására alkalmas zsebekkel (Forrás: Wikiszótár)  
**thorax** – mellpajzsos gladiátorok a pajzsról elnevezve (Forrás: Wikipédia)  
**csüllő** – sirályféle madár (Forrás: Wikiszótár)  
**katrinca** – háziszóttos, rojtos kötény (Forrás: Wikiszótár)  
**pomána** – enni-inni való, ajándék, alamizsna (Forrás: Wikiszótár)

**fáta** – román lány (Forrás: Wikiszótár)  
**komendás** – ellátó katona (Forrás: Idegen szavak szótára)  
**tüszköl** – tüszög (Forrás: Szinonimaszótár)  
**dráku** – ördög (Forrás: Wikiszótár)  
**térimé** – térfogat (Forrás: Magyar értelmező szótár)  
**guba** – kabátféle gyapjú- vagy posztóruha (Forrás: Wikiszótár)  
**gerendely** – a malomban az a gerenda, mely a száraz kerekek, vagyis korongok tengelyét képezi (Forrás: Topszótár)  
**domnule** – uram (Forrás: Román-magyar szótár)  
**gubernium** – tartomány (Forrás: Wikiszótár)  
**harámbasa** – rablóvezér (Forrás: Wikiszótár)  
**mensa et thorus** – asztal és párna, itt: asztaltól-ágytól (Forrás: Latin-Magyar szótár)  
**dászkál** – kántortanító (Forrás: Wikiszótár)  
**tőzsér** – kereskedő, bankár (Forrás: Wikiszótár)  
**gúzs** – szalma- vagy kenderkötél (Forrás: Wikiszótár)  
**pakulár** – havasi pásztor (Forrás: Wikiszótár)  
**kaputos** – hosszú, idegen szabású felöltőt viselő (Forrás: Wikiszótár)  
**csobolyó** – kétfenekű, lapos, hordószerű, dugóval zárható szállító- és ivóedény (Forrás: Wikiszótár)  
**csimpolya** – duda (Forrás: Tudományos és köznyelvi szavak)  
**kalugyer** – a görögkeleti egyház szerzetese (Forrás: Tudományos és köznyelvi szavak)  
**genre** – életkép, zsáner (Forrás: Topszótár)  
**rodina** – összejövétel (Forrás: Wikiszótár)  
**maltraitir** – rosszul kezelt (Forrás: Google fordító)  
**dalido** – táncos mulatság (Forrás: Idegen szavak szótára)  
**arrange** – elrendez (Forrás: Angol webszótár)  
**katulya** – doboz, kis tok (Forrás: Magyar Nyelvőr)  
**maroquin** – erős kecskebőr (Forrás: Idegen szavak gyűjteménye)  
**boglár** – zománcozott ékszer (Forrás: Wikipédia)  
**honoratio** – tisztviselői előkelőség (Forrás: Tudományos és köznyelvi szavak)

**csatány** – küzdelem (Forrás: Wikiszótár)

**aplomb** – föllépési biztonság, önérzetesség (Forrás: Wikiszótár)

**kázus** – helyzet (Forrás: Wikiszótár)

**stoicus** – egykedvű (Forrás: Idegen szavak gyűjteménye)

**galanteria** – lovagiasság (Forrás: Wikiszótár)

**alcoven** – alkóv, függönnyel takart hálórész (Forrás: Wikiszótár)

**nota** – jegyzet (Forrás: Wikiszótár)

**ingredencia** – jelentés, alkotórész (Forrás: Német webszótár)

**organum** – érzékszerv (Forrás: Wikiszótár)

**decoctum** – főzet, kotyvalék (Forrás: Wikiszótár)

**experimentál** – kísérletez, tapasztalaton alapul (Forrás: Angol-Magyar webszótár)

**in anima vili** – értéktelen élőlényen való tudományos kísérlet (Forrás: Wikiszótár)

**arcantum** – rejtély, titok (Forrás: Wikipédia)

**postillion d'amour** – szerelmi postás (Forrás: Wikiszótár)

**penicilus** – tollkés (Forrás: Wikiszótár)

**Aranjuez** – település Spanyolországban, Madrid tartományában (Forrás: Wikipédia)

**species** – fajta, alak (Forrás: Wikiszótár)

**enchantiroz** – elvarázsol (Forrás: Wikipédia)

**endiablé** – bajkeverő (Forrás: Magyar-Francia szótár)

**chacou aromatiqué** – kasu cukorka (Forrás: Régi magyar szavak magyarázó bázisa)

**moir antique** – változó fényű selyemszövet (Forrás: Wikiszótár)

**cioffure** – női frizura (Forrás: Wikiszótár)

**causerie** – bájcsevegés (Forrás: Francia-Magyar szótár)

**chevaleresque** – gavallér (Forrás: Francia-Magyar szótár)

**sportsman** – sportember (Forrás: Topszótár)

**cotillon** – francia négyes (Forrás: Francia-Magyar szótár)

**üteny** – ütem (Forrás: Idegen Szavak Szótára)

**munificentia** – bőkezűség (Forrás: Román-Magyar szótár)



**neutrális** – semleges, közömbös (Forrás: Wikiszótár)  
**eskort** – fegyveres kíséret (Forrás: Idegen szavak szótára)  
**kazamata** – vár földalatti járata (Forrás: Wikipédia)  
**thyrsus** – faragott bot (Forrás: Wikiszótár)  
**sporadice** – elszórt, szórványos (Forrás: Wikiszótár)  
**entre autres** – többek között (Forrás: Wikiszótár)  
**sans géne** – fesztelenül (Forrás: Francia-Magyar szótár)  
**exequál** – végrehajt (Forrás: Wikiszótár)  
**éclat** – siker (Forrás: Francia-Magyar szótár)  
**blanquette** – úrlap (Forrás: Wikiszótár)  
**kurrentál** – kerestet, nyomoz (Forrás: Wikiszótár)  
**rihog** – türelmetlenül nyerít (Forrás: Wikiszótár)  
**ázalag** – igen apró élőlény bomlásnak induló szerves anyagban (Forrás: Wikiszótár)  
**felzajdul** – lármázni kezd (Forrás: Wikiszótár)  
**theátrista** – színész (Forrás: Idegen szavak gyűjteménye)  
**residentia** – székhely (Forrás: Spanyol-Magyar szótár)  
**vigano** – bő, hosszú, áttetsző ruha (Forrás: Wikiszótár)  
**skandalum** – botrány (Forrás: Idegen szavak gyűjteménye)  
**abonnement suspendu** – bérletszünet (Forrás: Wikiszótár)  
**iromba** – aránytalanul nagy (Forrás: Wikiszótár)  
**confidentia** – itt: bizalmaskodás (Forrás: Angol-Magyar szótár)  
**maecenásos, \_protegált, \_subventionált** – műpártolt, segített, támogatott (Forrás: Wikipédia)  
**benevolis** – jóakarató megmentő (Forrás: Wikiszótár)  
**impertinentia** – arcátlanság (Forrás: Latin-Magyar szótár)  
**svájcer** – svájci tehén, tehéntartás (Forrás: Elfelejtett szavak)  
**via facti** – tettelesen (Forrás: Latin-Magyar szótár)  
**auspicium** – előjel (Forrás: Latin-Magyar szótár)  
**dominium** – birtok (Forrás: Latin-Magyar szótár)  
**sedria** – vármegyei bíróság (Forrás: Latin-Magyar szótár)  
**moraliter** – erkölcsileg (Forrás: Latin-Magyar szótár)

**legale testimonium** – törvényes tanú (Forrás: Latin-Magyar szótár)  
**verba volant** – a szó elrepül (Forrás: Latin-magyar szótár)  
**verba valent** – a szó törvény (Forrás: Latin-Magyar szótár)  
**téte á téte** – kettesben (Forrás: Angol-Magyar szótár)  
**infiláltatott** – itt: beszivárogtatott (Forrás: Idegen Szavak szótára)  
**attila** – rövid zsinóros kabát (Forrás: Wikipédia)  
**toties, quoties** – ahányszor, annyiszor – (Forrás: Wikiszótár)  
**juratus tabulae regiae notarius** – a királyi tábla hiteles jegyzője (Forrás: Wikiszótár)  
**Árenda** – haszonbér (Forrás: Wikipédia)  
**ignorál** – semmibe vesz (Forrás: Idegen szavak gyűjteménye)  
**syllogismus** – következtetés (Forrás: Latin-Magyar szótár)  
**nonputarem** – előre nem látott dolog (Forrás: Latin-Magyar szótár)  
**annektálni** – itt: csatlakozni (Forrás: Wikiszótár)  
**phlegma** – egykedvűség (Forrás: TopSzótár)  
**pantallo** – hosszú nadrág (Forrás: Angol-Magyar szótár)  
**paladin** – itt: dalia (Forrás: Kislexikon)  
**lorgnett** – lornyon, hosszú nyélen a szem elé tartott szemüveg, távcső (Forrás: Angol-Magyar szótár)  
**solstitium** – napforduló, napéjegyenlőség (Forrás: Wikiszótár)  
**státio** – megálló (Forrás: Latin-Magyar szótár)  
**tengeri** – kukorica (Forrás: Wikiszótár)  
**Cerberus** – háromfejű kutya, a mitológiában az alvilág őrzője (Forrás: Wikiszótár)  
**Patrónus** – pártfogó (Forrás: Wikiszótár)  
**zsúptető** – rozskalászból kötött kévékkel takart tető (Forrás: Wikipédia)  
**cordialiter** – szívélyesen (Forrás: Wikiszótár)  
**málé, puliszka** – legtöbbször kukoricalisztból készült étel (Forrás: Wikipédia)  
**tunnel** – alagút, vajat (Forrás: Topszótár)  
**malo Cocam, quam Uri** – szólás: inkább szakácsnét, mint asszony nélkül kínlódni (Forrás: Wikiszótár)  
**haricska** – hajdina (Forrás: Wikipédia)

**extemporizál** – rögtönöz (Forrás: Wikiszótár)  
**celebritás** – híresség (Forrás: Wikiszótár)  
**misanthrop** – embergyűlölő (Forrás: Topszótár)  
**dynastia** – uralkodók sora (Forrás: Wikiszótár)  
**transparent** – áttetsző (Forrás: Topszótár)  
**condra** – elnyűtt ruhanemű (Forrás: Wikiszótár)  
**instantia** – kérvény (Forrás: Tudományos köznyelvi szavak)  
**kurrens** – folyamatban lévő ügy (Forrás: A magyar nyelv értelmező szótára)  
**Bicêtre** – Párizs melletti börtönszerű elmekeórház (Forrás: Wikipédia)  
**philippica** – nagy hatású beszéd (Forrás: Wikipédia)  
**perzekutor** – pandúr (Forrás: Idegen szavak szótára)  
**etábliroz** – újrászervez (Forrás: Kislexikon)  
**dzsidás** – lándzsás-lovas katona (Forrás: Wikiszótár)  
**imperatív** – parancsoló (Forrás: Latin-Magyar szótár)  
**karabin** – lőfegyver (Forrás: Wikiszótár)  
**viador** – gladiátor (Forrás: Idegen szavak szótára)  
**confrater** – tiszteletbeli szerzetes (Forrás: Wikipédia)  
**organizált** – szervezett (Forrás: Idegen szavak gyűjteménye)  
**statárium** – rögtönítélet vészhelyzetben (Forrás: Idegen szavak szótára)  
**pakulár** – fejőlegény (Forrás: Idegen szavak gyűjteménye)  
**domnye Zeu** – Istenem (Forrás: Idegen szavak szótára)  
**kusztora** – kisebb kés (Forrás: Wikiszótár)  
**recontre** – találkozás (Forrás: Francia-Magyar szótár)  
**proviant** – eleség (Forrás: Tudományos és köznyelvi szavak)  
**Goodbye!** – Viszlát! (Forrás: Topszótár)  
**Zodiákus** – állatövi jegyek együttese (Forrás: Idegen szavak szótára)  
**Áldjászketye Domnye Zeu!** – Egy az Isten! (Forrás: Mercator Stúdió)  
**pivot** – pillér, támpont, támaszpont (Forrás: Topszótár)  
**regalista** – királyi megbízott (Forrás: Wikipédia)  
**asylum** – menhely (Forrás: Topszótár)  
**shawl** – vállkendő (Forrás: Angol-Magyar szótár)  
**derangiroz** – összezavar (Forrás: Wikiszótár)

**donatio** – ajándékozás (Forrás: Latin-Magyar szótár)

**via facti**– tevőlegesen (Forrás: Latin-Magyar szótár)

**spirituosum** – szeszes ital (Forrás: Topsisótár)

**qualifikál** – módosít, minősít (Forrás: Topsisótár)